

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että ateria- ja matkakustannusten korvaamiseksi maksettavasta ylläpitokorvauksesta luovuttaisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Työvoimapolitiiseen aikuiskoulutukseen valitulla opiskelijalla on koulutusaikaisen toimeentulon turvaamiseksi oikeus koulutustukeen ja muihin opintososiaalisine etuuksiin. Koulutustuki maksetaan perustukena tai ansiotukena. Täysimääräinen perustuki on työttömyysturvalain 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen. Täysimääräinen ansiotuki muodostuu perusosasta ja ansi-osasta siten kuin työttömyysturvalain 21 §:n 1 momentissa ja 23 §:ssä ansioon suhteutetusta päivärahasta säädetään. Koulutustukea korotetaan lapsikorotuksella työttömyysturvalain 24 §:n mukaisesti. Koulutustuki muodostaa opiskelijan pääasiallisen koulutusaikaisen toimeentulon. Täysimääräisen koulutustuen saajat voivat lisäksi saada muita opintososiaalisia etuuksia. Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 17 §:n mukaan opiskelijalle maksetaan korvausta koulutusaikaisista matka- ja muista ylläpitokustannuksista (ylläpitokorvaus) sekä majoituskustannuksista (majoituskorvaus) siten kuin asetuksella säädetään. Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen 14 §:n mukaan opiskelijalle, joka ei saa koulutustukea tai jolle maksettavaa koulutustukea on vähennetty lain

18 §:n mukaisesti, ei makseta ylläpitokorvausta eikä majoituskorvausta. Kyseisiä etuuksia ei myöskään makseta koulutusaikaisilta lomajaksolta lukuun ottamatta tilanteita, jolloin opiskelija on lomajakson aikana koulutukseen kuuluvassa työharjoittelussa. Ylläpitokorvauksen suuruus on 30 markkaa päivässä ja sitä voidaan maksaa enintään viideltä päivästä viikossa. Etuus ei ole veronalaista tuloa. Majoituskorvauksen suuruus on myös 30 markkaa päivältä. Majoituskorvausta maksetaan opiskelijalle, joka osallistuu työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettyyn koulutukseen ja joka on esittänyt vuokrasopimuksen tai muun luotettavan selvityksen majoituksesta aiheutuvista kustannuksista. Myös majoituskorvaus on veroton etuus. Ulkomailla järjestettyyn koulutukseen osallistuvalla opiskelijalla maksetaan ylläpito- ja majoituskustannusten korvauksena 50 prosenttia valtion virkamiehille asianomaisessa maassa tehdyn virkamatkan matkakustannusten korvauksena suoritettavasta päivärahasta. Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämässä koulutuksessa on ylläpitokorvauksen suuruus kuitenkin 100 markkaa päivältä. Ulkomaan ylläpito- ja majoituskorvausta voidaan lain 24 §:n 2 momentin mukaisesti maksaa seitsemältä päivästä viikossa.

Valtion menojen kasvun hidastamiseksi eh-

dotetaan lain 17 §:ää muutettavaksi siten, että ylläpitokorvaus poistettaisiin. Asetuksella säädetäisiin, miten majoituskorvaus järjestettäisiin kotimaassa ja ulkomailla.

Lain 22 §:n 1 momentin mukaan etuuden myöntämisestä, epämisestä ja takaisinperinnästä on annettava hakijalle kirjallinen päätös. Pykälän 2 momentin mukaan ylläpitokorvausta ja majoituskorvausta koskevassa asiassa on annettava kirjallinen päätös kuitenkin vain, jos hakija sitä vaatii. Ylläpitokorvauksena maksettiin ateriakorvausta ja erillistä matkakustannusten korvausta. Koska opiskelijan matkakustannukset koulutuksen aikana saattoivat muuttua useita kertoja, pidettiin kirjallisen päätöksen antamista asiassa epätarkoituksenmukaisena. Koska majoituskorvaus on etuus, jonka saamisedellytykset tutkitaan samassa yhteydessä kuin koulutustuenkin saamisedellytykset, ehdotetaan lain 22 §:n 2 momentti kumottavaksi. Tällöin myös majoituskorvauksesta annettaisiin aina päätös.

Lain 24, 28, 29, 30 ja 32 §:ään ehdotetaan tehtäväksi ylläpitokorvauksen poistamisesta aiheutuvat tekniset muutokset.

2. Esityksen vaikutukset

Vuonna 1992 koulutustuen saajia oli kaikkiaan 80 793. Koulutustukeen ja muihin opintososiaalsiin etuuksiin käytettiin määrärahoja 1 165 miljoonaa markkaa, josta ylläpitokorvauksiin 252 miljoonaa markkaa. Kuluven vuoden talousarviossa on koulutustukeen ja muihin opintososiaalsiin etuuksiin varattu 981,6 miljoonaa markkaa momentille 34.06.50. Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta on 5 päivänä elokuuta 1993 antanut momentille 202 miljoonaa markan ylitysluvan. Vuonna 1993 arvioidaan määrärahan tarpeeksi 1 183,6 miljoonaa markkaa, josta ylläpitokorvausten osuus on 175,3 miljoonaa markkaa. Ylläpitokorvauksen poistamisesta arvioidaan koituvan säästöjä valtiolle vuonna 1994 noin 148 miljoonaa markkaa, koska tällöin maksetaan vielä vuoteen 1993 kohdistuvia ylläpitokorvauksia. Vuositasolla säästöksi arvioidaan 163 miljoonaa markkaa nykyisellä koulutusvolyyymilla. Organisatorisia vaikutuksia muutoksella ei ole.

Lakiehdotus on osa valtiontalouden säästötoimia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä työministeriössä. Asiaa on käsitelty opetusministeriön 28 päivänä syyskuuta 1992 asettamassa opintotuen ja työttömyysturvan yhteyssovitusryhmässä, jossa on edustajat sosiaali- ja terveysministeriöstä, työministeriöstä ja opetusministeriöstä. Asia on ollut esillä myös työvoimapolitiikan neuvottelukunnan koulutusasiain jaostossa, jossa työmarkkinaosapuolet ovat edustettuna.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Lakia on tarkoitus soveltaa etuuksiin, jotka kohdistuvat lain voimaantulosta alkavaan aikaan.

5. Säättämisjärjestys

Lakia on tarkoitus soveltaa etuuksiin, jotka kohdistuvat lain voimaantulosta alkavaan aikaan. Näin ollen ylläpitokorvaus lakkaisi myös niiltä opiskelijoilta, joiden koulutus on alkanut ennen lain voimaantuloa. Perustuslakivaliokunta on hallituksen esitykseen työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 274/1992 vp.) antamassaan lausunnossa (PeVL 27/1992 vp) todennut, että työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiset opintososiaaliset etuudet ovat sellaisia sosiaalisia avustuksia, joiden on valiokunnan tulkintakäytännöissään katsottu nauttivan hallitusmuodon 6 §:stä johtuvaa omaisuudensuojaa vain maksettavaksi erääntyneiltä osiltaan. Lakiehdotuksen voimaantulosäännös ei oikeuta puuttumaan ylläpitokorvauksen erääntyneisiin eriin. Näin ollen hallitus katsoo, että esitys ei sisällä sellaisia etuuksien saamisedellytyksiä muuttavia säännöksiä, jotka vaatisivat esityksen käsittelyä vaikeutetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaan lakiehdotus voidaan panna lepäämään, jos kysymyksessä on ehdotus sellaiseksi laiksi, joka heikentää toimentulon lakisääteistä perusturvaa, eikä ehdotus koske verosta säättämistä tai valtiosopimukseen sisältyvien määräysten hyväksymistä. Tätä säännöstä koskevan hallituksen esityksen (HE 234/1991 vp) perusteluissa todetaan, että perusturvalla tarkoite-

taan vain luonnolliselle henkilölle maksettavia rahamääräisiä toistuvaissuorituksia ja vain sitä osaa sosiaaliturvasta, jolla pyritään turvaamaan yksilön toimeentulolle välttämätön elintaso. Näissä perusteluissa olevassa perusturvetuuksia koskevassa luettelossa ei ole mainittu työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisia etuuksia. Perustuslakivaliokunta on edellä mainitussa lausunnossaan todennut, että koulutustuen perusosa lapsikorotuksineen on sellaista toimeentulon lakisääteistä perusturvaa kuin valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitetaan. Ansiotuen

ansio-osa ei perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan sen sijaan kuulu toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan. Ehdotuksessa ei esitetä heikennyksiä koulutustuen perusosaan, ansio-osaan eikä lapsikorotuksiin. Ehdotus ylläpitokorvauksen poistamiseksi ei hallituksen käsityksen mukaan ole sellainen toimeentulon lakisääteistä perusturvaa heikentävä muutos, että se vaikuttaisi lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 22 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1479/92), sekä

muutetaan 17 §, 24 §:n 2 momentti, 28 §:n 1 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti ja 32 §, sellaisina kuin niistä ovat 17 §, 28 §:n 1 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti ja 32 § mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa, seuraavasti:

17 §

Muut etuudet

Opiskelijalle maksetaan korvausta koulutusaikaisista majoittumiskustannuksista (*majoituskorvaus*) siten kuin asetuksella säädetään.

24 §

Etuuden maksaminen

Edellä 20 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen osallistuvalla voidaan majoituskorvausta mak-
saa enintään seitsemältä päivältä kalenterivii-
kossa.

28 §

Etuuden ulosmittaus ja takaisinperintä

Perustukea ja majoituskorvausta ei saa ulos-
mitata.

29 §

Etuuden veronalaisuus

Majoituskorvaus sekä 27 §:n mukaiset etuu-
det eivät ole veronalaista tuloa.

30 §

Opintososiaalisten etuuksien rahoitus

Perustuki, lapsikorotukset, ansiotuen perus-
osa ja ansio-osan valtionosuus sekä majoitus-
korvaus maksetaan valtion varoista talousarvi-
ossa työministeriön hallinnonalan pääluokassa
tarkoitukseen osoitetulla määrärahalla. Ansio-
tuen ansio-osan rahoituksesta säädetään työt-
tömyyskassalaissa.

32 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan
koulutustukeen ja majoituskorvaukseen lisäksi,
mitä työttömyysturvalain 28 §:n 6 momentissa,
29 §:n 1 momentissa, 32, 36, 36 a ja 39 §:ssä,
42 §:n 2—5 momentissa, 43, 43 a, 43 b ja
46 §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta ja
työttömyysturva-asiasta. Mitä työttömyystur-
valain 43 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveystu-
ministeriöstä, koskee myös työministeriötä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.

Lakia sovelletaan etuuksiin, jotka kohdistu- ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toi-
vat lain voimaantulosta alkavaan aikaan. menpiteisiin.
Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Mauri Pekkarinen*

Laki

työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 22 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1479/92), sekä

muutetaan 17 §, 24 §:n 2 momentti, 28 §:n 1 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti ja 32 §, sellaisina kuin niistä ovat 17 §, 28 §:n 1 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti ja 32 § mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

17 §

Muut etuudet

Opiskelijalle maksetaan korvausta koulutus-aikaisista matka- ja ylläpitokustannuksista (ylläpitokorvaus) sekä majoittumiskustannuksista (majoituskorvaus) siten kuin asetuksella säädetään.

Ehdotus

17 §

Muut etuudet

Opiskelijalle maksetaan korvausta koulutus-aikaisista majoittumiskustannuksista (majoituskorvaus) siten kuin asetuksella säädetään.

22 §

Päätös

Ylläpitokorvausta ja majoituskorvausta koskevassa asiassa on annettava kirjallinen päätös kuitenkin vain, jos hakija sitä vaatii. Vaatimus on esitettävä suullisesti tai kirjallisesti kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle tai työttömyyskassalle seitsemän päivän kuluessa asianomaisen saatua ratkaisusta tiedon uhalla, että ratkaisu muutoin jää pysyväksi.

(2 mom. kumotaan)

24 §

Etuuden maksaminen

Edellä 20 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen osallistuvalla voidaan ylläpitokorvausta maksaa enintään seitsemältä päivältä kalenterivii-kossa.

Edellä 20 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen osallistuvalla voidaan majoituskorvausta maksaa enintään seitsemältä päivältä kalenterivii-kossa.

28 §

Etuuden ulosmittaus ja takaisinperintä

Perustukea, ylläpitokorvausta ja majoituskorvausta ei saa ulosmitata.

28 §

Etuuden ulosmittaus ja takaisinperintä

Perustukea ja majoituskorvausta ei saa ulosmitata.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

29 §

Etuuden veronalaisuus

Ylläpitokorvaus, majoituskorvaus sekä 27 §:n mukaiset etuudet eivät ole veronalaista tuloa.

30 §

Opintososiaalisten etuuksien rahoitus

Perustuki, lapsikorotukset, ansiotuen perusosa ja ansio-osan valtionosuus, *ylläpitokorvaukset* ja majoituskorvaus maksetaan valtion varoista talousarviossa työministeriön hallinnonalan pääluokassa tarkoitukseen osoitetulla määrärahalla. Ansiotuen ansio-osan rahoituksesta säädetään työttömyyskassalaissa.

32 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan koulutustukeen, *ylläpitokorvaukseen* ja majoituskorvaukseen lisäksi mitä työttömyysturvalain 28 §:n 6 momentissa, 29 §:n 1 momentissa, 32, 36, 36a ja 39 §:ssä, 42 §:n 2-5 momentissa, 43, 43a, 43b ja 46 §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta. Mitä 43 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriöstä koskee myös työministeriötä.

29 §

Etuuden veronalaisuus

Majoituskorvaus sekä 27 §:n mukaiset etuudet eivät ole veronalaista tuloa.

30 §

Opintososiaalisten etujen rahoitus

Perustuki, lapsikorotukset, ansiotuen perusosa ja ansio-osan valtionosuus *sekä* majoituskorvaus maksetaan valtion varoista talousarviossa työministeriön hallinnonalan pääluokassa tarkoitukseen osoitetulla määrärahalla. Ansiotuen ansio-osan rahoituksesta säädetään työttömyyskassalaissa.

32 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan koulutustukeen ja majoituskorvaukseen lisäksi mitä työttömyysturvalain 28 §:n 6 momentissa, 29 §:n 1 momentissa, 32, 36, 36a ja 39 §:ssä, 42 §:n 2-5 momentissa, 43, 43a, 43b ja 46 §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta. Mitä *työttömyysturvalain* 43 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriöstä, koskee myös työministeriötä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Lakia sovelletaan etuuksiin, jotka kohdistuvat lain voimaantulosta alkavaan aikaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panon edellyttämiin toimenpiteisiin.
